

מדינת ישראל

פיו

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: ג' בטבת תשמ"ג
19 בדצמבר 1982

מספר:

172

אל : השר מרדכי בן-פורח, משרד רוה"מ

מאת: מנהל תפוצוח

הנדון: דוח על ביקור כתב "רויטר" בכפרי הפלאשים

לאחר ביקורו של מר ברנרד אדינגר, נציג רויטר, בכפרי הפלאשים - נפגש איתו נציגנו, דוד סולטן, לשיחה בה שמע פרטים נוספים על רשמיו מהמגע הישיר עם יהודי אחיופיה.

חשבהי שטוב יהיה - מאחר ונתבקשה ע"י רוה"מ לטפל בנושא ולהשיב על השאלות בכנסת - אם דוח זה יועבר גם לידיעתך.

ב ב ר כ ה,

משה גלבוץ

העחק: מר ד. קמחי, המנכ"ל

ממנכ"ל, מר ה. בראון

מר י. אבנר, יועץ רוה"מ, יו"ר הועדה הבינמשרדית לענייני יהודי אחיופיה

מר י. דומיניץ, מנכ"ל עליה וקליטה, הסוכנות

מר א. הלוי - המוסד

לשכת השר
ירושלים ב' - ורת
21-12-1982
שר נכנס

10x

לשכת הממונה על האינטרסים הישראליים בקניה

P.O.B. 30354 ת.ד.

טל. 722182/3
NAIROBI ניירובי

ל' בכסלו תשמ"ג
16 בדצמבר 1982
103.1.1 631

ס ד י

א ל: מא"ף

תפוצה ✓

ממ'ד/איסוף

מאת: הנציג, ניירובי

הנדון: אתיופיה ישראל והפלשים

למברקס 142 מ-24.11

פגשתי את ברנרד אדינגר עם שובו מאתיופיה. היה עדין נרגש מהאפשרות שניתנה לו לבקר בגונדאר ולראות פלשים בכפריהם. אמר לי שכתבוהו לרויטר עשויות לתת רושם ורוד יוחם מהמציאות. הוא נמנע מלפרסם מידע העלול להזיק לפלשים ולפגוע באפשרות לבקר שוב באזור אדינגר הוסיף שהוא מוכן למסור לי כל המידע מתוך הנחה שהדברים אינם מיועדים לפרסום הזהיר שוב שמחן פומבי לדברים יפגע בפלשים, בסיכוי לבקר שוב באזור ויביך אותו בפני משרדו בגונדון. הכסתתי לו שהדברים שהוא מוסר לי אינם מיועדים לפרסום.

להל'ן עיקרי דבריו:

על רצונו לבקר בגונדאר מסר במיניסטריון האינפורמציה שם שוחח עם מנהל סוכנות הידיעות האתיופית (EIDA) היילה מריס גושו. לאחר שגושו עמד על יהדותו של אדינגר, אמר לו באחת מפגישותיו אח הדברים הבאים שלא לפרסום ושנשמעו לו כמסר לישראל:

"אין לנו כל יחס שלילי כלפי ישראל. אנו רוחשים חיבה והערכה עצומה למה שהישראלים עשו ועושים. הלואי והיינו יכולים לעשות ל⁴יתריאים מה שהישראלים עשו לערבים. אנחנו שונאים הערבים הבאים לכאן עם היחס שאתה יודע. הם חמיד, לאורך ההיסטוריה, גרמו צרות לאתיופיה".

גושו הוסיף שכל האיתיופים זוכרים הקשר לתנ"ך. הוא סיפר לאדינגר על תקריח שארעה לאחרונה בקהיר ושהכעיסה אותם. הם נתנו כאל אזהר במתנה קוראן בתרגום אמהרי. המקבל (לא צוין שמו) הגיב בקרירות שהקוראן ניתן בערבית ולא בכל שפה אחרת.

מושל גונדאר, מלאכו תפארה, הוא שאמר לאנשי מיניסטריון האינפורמציה למסור שהאזור פתוח לחיירים, עתונאים ואפילו שליחים ישראלים אם הם רוצים לבוא ולראות האזור ולע

על מצב הפלשים. לדברי אדינגר מושל גונדאר הוא דמות חשובה בהיררכיה, מקורב למנג'יסטו וחבר ב- PMAC (הגוף שהחליף הדרג).

שר התיירות פיסה גצה הוא שנתן לאדינגר ההסבר על סגירת כפרי הפלשים ומניעת גישה אליהם בראשית 1981. ההנמקה, כפי שאדינגר גם פרסם אותה - התעסקות אורט בהברחת פלשים דרך סודאן. שר התיירות מסר לאדינגר ששגריר בריטניה ביקר באזור גונדאר לפני כחודש (האזור לביקור ניתן מאחר ובאזור מפעל פיתוח במימון בריטי), ובגונדאר נאמר לו שהוא יכול לבקר בכפר ואלקה. אדינגר למד לאחר מכן שהשגריר הבריטי מסר על כך לנציגים דיפלומטים מערביים.

הישוב הפלאשי פראשון אותו ביקר אדינגר בליווי נציג משרד ההסברה ואיש המשטרה, הוא ואלקה הנמצא כחמשה ק"מ מהעיר גונדאר. כל התושבים בין 100 ל-200 הם פלשים המתפרנסים ממלאכות - בעיקר עבודות חרס (מאפרה בה מסומן מגן דוד שאדינגר מסר לי מצורפת עם דיווח זה למא"ף). בכפר זה יד השלטונות מורגשת יותר בשל הקרבה לגונדאר והגישה נוחה. הכפר נראה עלוב אולם לא שונה מכפרים אחרים אחרים. הדמות המכובדת ביותר הוא זקן בשם סספהון ברוך שהוא סניילי ולמעשה מנהיג הכפר הוא בן אחיו אבבה בירהנו - יאיר בן אורי. לאיש זה, הנושא תואר ממהיר (מורה) שליטה יפה בעברית. בירהנו היה תחילה מסויג ביותר אולם משאדינגר דיבר איתו מספר מילים בעברית, נפתח במקצת ושילב בדבריו בדיסקרטיות הערות קצרות בעברית כגון "אני לא יכול לדבר", "תבין אותי", "הדברים לא קלים". ברהנו שאל מספר פעמים "יש לך מכתב?". לשאלת אדינגר אם הם זקוקים למשהו כתרופות ואוכל השיב ברהנו מספר פעמים שחסרים להם תשמישי קדושה.

בית הכנסת של ואלקה נסגר על ידי השלטונות מאז סגירת אורט. בית הכנסת נפתח על ידי נציגי השלטונות עבור אדינגר. המקום נראה עזוב ומלוכלך. בפנינה מונחים היו ספרי לימוד עברית ומספר גליונות עיתונים ישראלים ישנים.

אדינגר ביקש לבקר בכפר אמבובר ללא הליווי המשטרתי והדבר ניתן לו (ההסבר של אדינגר - הם העדיפו שלא להטלטל בדרך הקשה). כדרך עברו דרך טדה. במקום יש כמאה יהודים מתוך כאלף תושבים. מושל נפת המשנה של טדה הוא פלשי בשם אקאלה בריהנו.

באמבובר יש כ-2,500 יהודים. המקום היה מרכז של פעילות אורט. כמתצית הצוות בה יהודים. המנהיג במקום הוא רופאל אדנה כהן כבן ששים שנוהגים לקרוא לו בשם אבא. רופאל שמח לבראות לאדינגר את בית הכנסת. במקום המוחזק בצורה נקיה ספר תורה מתנת יהודים מניו-יורק. בעבר נהגו ללמוד עברית במקום. הספרים עודם מונחים במקום. רופאל העיר ביחס אליהם "לא יכולים להשתמש בהם עוד". אדינגר שאל אם תושבים עזבו את המקום. רופאל השיב שכמה עזבו לכיוון סודאן "כנראה נהרגו".

אדינגר מספר שכל הצעירים אתם דיבר ידעו עברית חלקם בצורה קלושה וחלקם בצורה טובה. הם אמרו לו שכעת נפסק לימוד העברית. אולם האיסור איננו מתיחס לתפילה ולקריאה בספרי תורה. כולם ענו בחיוב ובהתלהבות לשאלתו באם הם רוצים לעלות לישראל.

בניגוד לשמועות, אדינגר לא מצא כל עדות לנוכחות לובית בגונדאר.

הערכת אדינגר ממה שראה ושמע היא שבסך הכל שהבטחון האישי של הפלשים טוב יותר מאשר בתקופת הקיסר. השלטונות מצדדים בשוויון זכויות מלא, חופש דת אולם מתנגדים בצורה תקיפה לקשר עם גורמי חוץ ועוד יותר לנאמנות לגורם היצוני. הערכתו היא שהאחיופים יקבלו ביקורים כולל של ישראלים ובלבד שלכך לא יחלוו הצהרות שתכנה אותם או ביקורת שחריגז אותם.

אגב, ביחס לפעילות דיסקרטית, סיפר אדינגר שפגש כאדים זוג אמריקאי, עו'ד מילטון דוידסון ורעייתו כבני 50 (מלוס אנג'לס) שסיפרו לו שבאו לאתיופיה כדי לראות הפלשים וסיפרו לו ללא כל דיסקרטיות ש"האנשים שלנו היו במגע סודי עם הפלשים". אדינגר סבור שפעילות ללא זהירות, דיסקרטיות ובעיקר התחשבות ברגישות האתיופים עלולה להיות לנזק לפלשים.

... לוסה כתבות רויטר למקרה שלא קיבלתם אותן.

ב ב ר כ ה ,

10/10/38
דוד סולטן

העחק: מר א. בן-חורין - שגריר מיוחד

COPY

NNNN

AFRO51 EPFO07

130054 :FALASHAS 5 GONDAR:

With varying degrees of fluency in Hebrew (their mother tongue is Amharic), youths introducing themselves by such Biblical names as Menashe, Yitzhak and Zachariah gave messages such as +Shalom Le Mishpahat Ben-Uri Ve Kol Acheinu be Israel,+ (Greetings to the Ben Uri family and to all our brethren in Israel).

The Falashas' Liturgy is in the ancient Ge'ez language as well as in Hebrew although the end of Ort activities put a stop to the learning of modern Hebrew.

The National Commissioner for Tourism, Fisseha Geda, told me in Addis Ababa that the Ort had smuggled Falashas out of Ethiopia to Sudan and onwards to Israel and +this had to be stopped for they are totally Ethiopians.+

Mr. Fisseha said the Revolutionary Government considered the Falashas on an equal footing with 30 million fellow Ethiopians and was working for their Welfare and Development.

Under the Former Regime, the Falashas were often persecuted by their neighbours due to age-old prejudice and superstitions which the new Government is trying to stamp out.

MORE BE/HP/ADB

NNNN

AFRO52 EPFO08

130057 :FALASHAS 6 GONDAR:

Putting aside the Falashas' ties with the Jewish World at large, several experts on the question believe the Ethiopian Jews have better chances of material improvement under the Government of Chairman Mengistu Haile Mariam than under Haile Selassie, even though the Emperor had close ties with Israel.

But ties with other Jews and the preeminence of Jerusalem in their prayers are clearly of the utmost importance to the Falashas who were cut off from mainstream Judaism at the fall of Biblical Israel and until the last century.

Israel's Chief Rabbis finally ruled in the early 1970s that the Falashas were indeed Jews. They were held to be descendants of one of the 10 lost tribes and could therefore settle in Israel under its +Law of the Return.+

The ruling came at about the time that Ethiopia's New Regime took power and relations with the State of Israel were severed.

Ethiopia is one of the World's poorest countries, with a per capita income of, only about 110 dollars a year, and the Falashas live in poverty, often barefoot and in near Rags, but no more so than their non-Jewish neighbours,

And in a touching demonstration of piety, one village elder brushed aside a question about evident material needs, replying: +what we need are Religious Artefacts. We do not have enough Talit (Prayer Shawls) for All.+

REUTER BE/HP/ADB

130041 :FALASHAS:

BY BERNARD EDINGER

Gondar, Ethiopia, Dec 13, Reuter -- Marxist Ethiopia, accused of persecuting its 28,000 Falasha Jews, has permitted outsiders to view some villages where the +black Jews of Ethiopia+ have lived since the time of Biblical Israel.

On Friday and Saturday, before and during the Jewish Sabbath, I visited Waleka, Aktober and Tedda, dusty villages around the former Ethiopian Imperial capital of Gondar, more than 700 Km (4000 Miles) North of Addis Ababa.

It was the first contact with a Westerner that the Falashas (Emigrants of Exiles in Ethiopia's Amharic Language) had been allowed in nearly two years.

The Falashas, or +Beth Israel+ as they call themselves, were cut off from outside contact in early 1981 when Ethiopian authorities expelled foreign Jewish welfare workers on charges of encouraging Emigration to Israel.

Brochures continued to offer visits to the poverty-stricken communities, where lifestyles have changed little in more than 20 centuries, but authorities barred Tourists and Diplomats from the villages.

MORE BE/HP/ADB.

NNNN

AFRO47 * 2004

130044 :FALASHAS 2 GONDAR:

Alarmist reports on the fate of the Falashas have appeared periodically in the Western Press, resulting in demonstrations last month in Israel by the small number of Ethiopian Jews who now live there.

Ethiopian authorities, who wish to improve their image in the west and attract currency-bearing European and American Tourists, told Reuters this week they had nothing to fear from investigations into the conditions of the Falashas.

A member of the ruling military government said through an Information Ministry Official on Friday: +the villages are now open for all -- Tourists, Correspondents, even Israeli envoys if they wish to see what is the truth there.+

Leaders of the villages, situated in an isolated mountainous region which saw Turmoil and bloodshed after the overthrow of the Late Emperor Haile Selassie in 1974, were clearly taken aback at the sight of a Foreigner and openly unbelieving that official attitudes towards, them had changed.

But none of them had heard that there was concern about them Abroad. All seemed surprised that their co-religionists should have been campaigning on their behalf.

MORE BE/HP/ADB

NNNN

AFRO48

CK 130047 NNNN

AFRO49 EPFO05

130047 :FALASHAS 3 GONDAR:

There was no sign of any police presence in the Jewish villages I visited and people there several times underlined that their material conditions had improved since the 1974 Revolution.

The leader of the Tiny Village of Waleka, who introduced himself as ABEBE BIRHANU in Amharic and YAIR BEN URI in flawless Hebrew, was reluctant to sepak without clearance from security Officers in Gondar.

But he brightened on a second visit when three Government Officials came to encourage him to speak and brought with them the door handles and locks of the village Synagogue, closed by authorities at the time of the crackdown.

He said the Waleka Synagogue was the only Falasha place of Worship forcibly closed.

Ethiopian Officials present said they were uncertain why the measure was taken but one man said the Jewish Welfare Group Ort (Organisation for Rehabilitation through Training) might have been more active there than elsewhere.

There was no Synagogue in TEDDA where about 100 Jews live among 1,000 Ethiopian Christians, but the Synagogue was open at Ambober, a Major Falasha Centre of about 2,500 Jews, most of whom EKE a living from the rocky soil, Ploughing behing Oxen as in Biblical days. Others are noted Blacksmiths and Craftsmen.

MORE BE/HP/ADB

NNNN

AFRO50 EPFO06

130051 :FALASHAS 4 GONDAR:

Ambober, reached by a Bone-Jolting ride over Hills and Rugged Gorges, is a huddle of thatched-roofed Tukuls (Huts) with no electricity and with water drawn from a nearby stream.

The villagers live in close proximity to their donkeys and Oxen and the ever-present flies, and Ambober is distinguished from surrounding villages only by the small tin-roofed Synagogue surmounted by a Star of David.

Mr. Abebe, who had been praying with others outside the Synagogue when the visitors arrived, rushed inside to check on the condition of the +Torah+ (Scrolls of the Law) as soon as the building was opened.

For the devout Falashas, who practise Judaism as did the ancient Hebrews before the fall of the second Temple in Jerusalem before Roman Armies in 72AD, it was clearly a significant moment.

As in the days of the Temple, the Falashas do not have Rabbis but Priests (Cahenat) and the White-Bearded Elder who held the function at AMBOBER, RUFANEL (RPT RUFANEL) ADANA, said he was the father of YOSEF ADANA, leader of the Falashas now living in Israel.

MORE BE/HP/ADB